

EUSKALTZAINDIAREN ARAUAK

Ondoren, Euskaltzaindiak eman dituen arau nagusiak bildu ditugu laburbilduta.

1. [ZENBAKIEN IDAZKERA](#)
2. [ZENBAKIEN DEKLINABIDEA](#)
3. [ORDINALEN ETA BANATZAILEEN IDAZKERA](#)
4. [LERROZ ALDATZEAN MARRATXOAK NOLA JARRI](#)
5. [PARTITIBOAREN ERABILERA](#)
6. [EUSKAL ALFABETOAREN LETREN IZENAK](#)
7. [HITZ ELKARTUEN OSAERA ETA IDAZKERA](#)
8. [ADITZOINEN FORMA](#)
9. [DIPTONGOZ BUKATZEN DIREN IZENEN DEKLINABIDEA](#)
10. [BAT⁺BATEAN, BEHINIK BEHIN, BATIK BAT](#)
11. [BAITU, BAIKARA, BAINAIZ](#)
12. [AURREALDE, ATZEALDE](#)
13. [HAU GUZ\(T\)IA](#)
14. [ENE/NIRE, NIRI](#)
15. [USAIN, ARRAIN, ZAIN](#)
16. [-ZIO](#)
17. [NORNAHI, NONAHI, NON-NAHI](#)
18. [NOR/NORTZUK, ZER/ZERTZUK, ZEIN/ZEINTZUK](#)
19. [BAT ETA BATZUK-EN DEKLINABIDEA](#)
20. [IZAN EZIK](#)
21. [BENETAKO, OHIKO](#)
22. [BETIKO ETA HORREN KIDEAK](#)
23. [ARABERA](#)
24. [IRITZI](#)
25. [-ARAZI](#)
26. [BA- ETA GABE-REN IDAZKERA](#)
27. [-Z GERO](#)
28. [HORI ETA, HORI EDO ETA HORRELAKOEN IDAZKERA](#)
29. [ONGI ETORRI](#)
30. [HIRU KILOKO HAURRA, LAU HANKAKO MAHAIA](#)
31. [ORDU ERDIK ETA LAURDENAK](#)
32. [DATA NOLA ADIERAZI](#)
33. [GONBIDATU, IGURIKI, ITXOIN/ITXARON, DEITU ETA LAGUNDU ADITZEN ERREGIMENA](#)
34. [-ARI /-LARI /-LE /-TZAILE /-ARIO](#)

35. [-GO ATZIZKIA ETA IZEN MULTZOKARIAK](#)
36. [TOPIKO\(A\) BIHURTU](#)
37. [EGITEKO ASMOZ](#)
38. [LEHENAGO ETORRIKO ZEN: LEHENAGO ASMATUKO ZUEN](#)
39. [EUSKAL HERRIALDEEN, HERRITARREN ETA EUSKALKIEN IZENAK](#)
40. [ESPAINIAKO ERRESUMAKO PROBINTZIA ETA ELKARTE AUTONOMOEN IZENAK](#)
41. [FRANTZIAKO ERREPUBLIKAKO ESKUALDE, DEPARTAMENDU ETA DEPARTAMENDUETAKO HIRIBURUEN IZENAK](#)
42. ["H" LETRA DUTEN HITZEN ZERRENDA](#)
43. ["A" ITSATSIA DUTEN IZENEN ZERRENDA](#)
44. [HERRI ETA HERRIALDEEN DEKLINABIDEA](#)
45. [MUNDUKO ESTATU-IZENAK, HERRITARREN IZENAK, HIZKUNTZA OFIZIALAK ETA HIRIBURUAK](#)
46. [KONTINENTEAK, GEOGRAFIA IZEN NAGUSI BATZUK ETA HERRITARREN IZENAK](#)

ZENBAKIEN IDAZKERA

Hona hemen Euskaltzaindiaren erabakia zenbakien idazkeraz:

0	zero, huts	59	berrogeita hemeretzi
1	bat	60	hirurogei (hiruretan hoge)
2	bi	61	hirurogeita bat (hiruretan hogeita bat)
3	hiru	62	hirurogeita bi (hiruretan hogeita bi)
4	lau	63	hirurogeita hiru (hiruretan hogeita hiru)
5	bost (bortz)	64	hirurogeita lau (hiruretan hogeita lau)
6	sei	65	hirurogeita bost (hiruretan hogeita bortz)
7	zazpi	66	hirurogeita sei (hiruretan hogeita sei)
8	zortzi	67	hirurogeita zazpi (hiruretan hogeita zazpi)
9	bederatzi	68	hirurogeita zortzi (hiruretan hogeita zortzi)
10	hamar	69	hirurogeita bederatzi (hiruretan hogeita bederatzi)
11	hamaika	70	hirurogeita hamar (hiruretan hogeita hamar)
12	hamabi	71	hirurogeita hamaika (hiruretan hogeita hamaika)
13	hamahiru	72	hirurogeita hamabi (hiruretan hogeita hamabi)
14	hamalau	73	hirurogeita hamahiru (hiruretan hogeita hamahiru)
15	hamabost (hamabortz)	74	hirurogeita hamalau (hiruretan hogeita hamalau)
16	hamasei	75	hirurogeita hamabost (hiruretan hogeita hamabortz)
17	hamazazpi	76	hirurogeita hamasei (hiruretan hogeita hamasei)
18	hemezortzi (hamazortzi)	77	hirurogeita hamazazpi (hiruretan hogeita hamazazpi)
19	hemeretzi	78	hirurogeita hemezortzi (hiruretan hogeita hemezortzi)
20	hoge	79	hirurogeita hemeretzi (hiruretan hogeita hemeretzi)
21	hogeita bat	80	laurogei (lauretan hoge)
22	hogeita bi	81	laurogeita bat (lauretan hogeita bat)
23	hogeita hiru	82	laurogeita bi (lauretan hogeita bi)
24	hogeita lau	83	laurogeita hiru (lauretan hogeita hiru)
25	hogeita bost (hogeita bortz)	84	laurogeita lau (lauretan hogeita lau)
26	hogeita sei	85	laurogeita bost (lauretan hogeita bortz)
27	hogeita zazpi	86	laurogeita sei (lauretan hogeita sei)
28	hogeita zortzi	87	laurogeita zazpi (lauretan hogeita zazpi)
29	hogeita bederatzi	88	laurogeita zortzi (lauretan hogeita zortzi)
30	hogeita hamar	89	laurogeita bederatzi (lauretan hogeita bederatzi)
31	hogeita hamaika	90	laurogeita hamar (lauretan hogeita hamar)
32	hogeita hamabi	91	laurogeita hamaika (lauretan hogeita hamaika)
33	hogeita hamahiru	92	laurogeita hamabi (lauretan hogeita hamabi)
34	hogeita hamalau	93	laurogeita hamahiru (lauretan hogeita hamahiru)
35	hogeita hamabost (hogeita hamabortz)	94	laurogeita hamalau (lauretan hogeita hamalau)
36	hogeita hamasei	95	laurogeita hamabost (lauretan hogeita hamabortz)
37	hogeita hamazazpi	96	laurogeita hamasei (lauretan hogeita hamasei)
38	hogeita hemezortzi (hogeita hamazortzi)	97	laurogeita hamazazpi (lauretan hogeita hamazazpi)
39	hogeita hemeretzi	98	laurogeita hemezortzi (lauretan hogeita hemezortzi)
40	berrogei	99	laurogeita hemeretzi (lauretan hogeita hemeretzi)
41	berrogeita bat	100	ehun
42	berrogeita bi	101	ehun eta bat
43	berrogeita hiru	102	ehun eta bi
44	berrogeita lau	200	berrehun
45	berrogeita bost (berrogeita bortz)	300	hirurehun
46	berrogeita sei	400	laurehun
47	berrogeita zazpi	500	bostehun (bortzehun)
48	berrogeita zortzi	600	seiehun
49	berrogeita bederatzi	700	zazpiehun
50	berrogeita hamar	800	zortziehun
51	berrogeita hamaika	900	bederatziehun
52	berrogeita hamabi	1.000	mila
53	berrogeita hamahiru	1.200	mila eta berrehun
54	berrogeita hamalau	1.201	mila berrehun eta bat
55	berrogeita hamabost (berrogeita hamabortz)	1.984	mila bederatziehun eta laurogeita lau
56	berrogeita hamasei	1.000.000	milioi bat
57	berrogeita hamazazpi	10.000.000	hamar milioi
58	berrogeita hemezortzi (berrogeita hamazortzi)	1.000.000.000	mila milioi (miliar bat)

ZENBAKIEN DEKLINABIDEA

Hiru eta *lau* zenbatzaileek, zenbakiak berak izendatzeko erabiltzen ez direnean, deklinabide berezia dute:

- Mugagabeen, bokalez amaituriko hitzen antzera: *hiruk*, *hiruri*, *lautan*, *lautatik*, e.a.

- Pluralean, ordea, *r* bat behar dute: *hirurak*, *hirurei*, *lauretan*, *lauretatik*, e.a.

ORDINALEN ETA BANATZAILEEN IDAZKERA

Hauxe da Euskaltzaindiaren erabakia:

1) Ordinaletan "garren" ahoskatzen den bakoitzean puntua jar bedi haren ordainean: *Atano X. arekin*, *XX. mendean*, *12. mendean*.

2) Oso-osorik letraz idazteko orduan arazoak sor ditzaketen ordinalek honela egiten dute: *hogeita batgarren*, *hirurogeita batgarren*. Hala ere, *bosgarren*, *hogeita bosgarren*, *hirurogeita hamabosgarren*, e.a. idatziko da.

3) Distributiboak, *-na* baliatuz osatzen direnean, honela idazten dira: *bana*, *bosna*, *ehuna*, *mila bana*, *zenbana*, e.a. Hauen aldaerak ere (*borzna*) berdin idatziko dira.

LERROZ ALDATZEAN MARRATXOAK NOLA JARRI

Hizkuntzetan bi irizpide nagusiz baliatzen dira idazleak lerroz aldatzean hitza ezinbestean zatitu behar dutenean eta, hortaz, marratxoa jarri behar dutenean: marratxo hau morfemak kontuan harturik jartzen da edo marratxoa silabak bereiziz jartzen da.

Euskararen kasuan, morfemak hartuko balira kontuan, honela banatuko lirateke hitzak: *zakurr-a*; *due-la*; *dute-n*; *gizon-ik*; *maitasun-a*, e.a.

Morfemen ordeztu silabak hartzen badira, berriz, honako hau geratzen da: *zaku-rra*; *du-e-la*; *du-ten*; *gi-zo-nik*; *mai-ta-su-na*, e.a.

Euskaltzaindiak hitzak silabaka zatitzea gomendatzen du.

PARTITIBOAREN ERABILERA

Erabil bedi partitiboa euskaraz, beti erabili izan den gisa, hau da, artikulurik gabe (*lagunik*, *lanik*, *ahuntzik*, e.a.) eta pluralik gabeko komuntadura eginez idatzarekin (*dugu*, *dute*, *genuen*, e.a.).

EUSKAL ALFABETOAREN LETREN IZENAK

Euskal alfabetoa edo ABD-a hogeita zazpi letrak osatzen dute, ordena honetan jarriak, beren izena ondoan dutelarik:

Letra	Izena
a	a
b	be
c	ze
d	de
e	e
f	efe
g	ge
h	hatxe
i	i
j	jota
k	ka
l	ele
m	eme
n	ene
ñ	eñe
o	o
p	pe
q	ku
r	erre
s	ese
t	te
u	u
v	uve
w	uve bikoitza
x	ixa
y	i grekoa
z	zeta

HITZ ELKARTUEN OSAERA ETA IDAZKERA

Hau da Euskaltzaindiaren erabakia:

1. Bereiz idatziko dira:

- aposizioak (*Bidasoa ibaia*),
- *egin, eman, hartu* eta *eragin* aditzekin osatzen diren aditz elkarteak (*lo egin*),
- *etxez etxe* moduko bikoiztapenak,
- *egin berri* modukoak,
- *mahai gainean* gisako posposizioak,
- bigarren osagaia *bila, eske* edo *falta* duten elkarteak,
- lehen osagaia *erdal, euskal, giza* eta *itsas* duten elkarteak, ihartuak ez diren neurrian,
- lehen osagaiaren amaierako >a< galtzen denean (*biologi azterketa*).

2. Marrarekin idatziko dira:

- *gorri-gorria* moduko bikoiztapen indargarriak,
- *apurka-apurka* bezalako bikoiztapenak,
- *seme-alaba, zuri-gorri* modukoak,
- *barra-barra, plisti-plasta* bezalakoak,
- *Ezkiyo-Itsaso* moduko leku izen elkartuak. Bi hizkuntzatan ematen direnean, ordea, ez: *Lizarra / Estella*).

3. Loturik idatziko dira:

- *jarleku* moduko elkarteak,
- *aldagaitz* bezalako izaera elkarteak,
- *odolustu* moduko izen-elkarte arruntak,
- bigarren osagaia *-gin, -gile, -zain, -zale, -dun, -gabe*, edota *-gintza, -za(i)ntza* duten elkarteak,
- bigarren osagaia *-aldi, -buru, -gizon, -(g)une, -kide, -(k)ume, -orde* duten izen elkarteak,
- lehen osagaia *aurre-, azpi-* eta *gain-* duten izen elkarteak,
- *lauburu* moduko elkarteak.

4. Marrarekin edo marra gabe, nahi den bezala:

- *eguzki lore, eguzki-lore* moduko izen elkartu arruntak,
- *kale garbitzaile, kale-garbitzaile* modukoak.

(Bi hitzak letra larriz hasten direnean hobe da, hala ere, marra gabe idaztea).

5. Elkarteko lehenbiziko osagaiak >ia< amaiera duenean >a<-rekin nahiz >a< gabe idatz daitezke: *biologi azterketa, biologia azterketa*. Bestelako >a< itsatsiak ez dira galtzen elkarketa egiten denean, eta hitzak bere osotasunean eman behar dira. Salbuespen dira, dena dela, honako sei hitz hauek: *burdina, eliza, hizkuntza, kultura, literatura eta natura*. Hitz hauek, hala nahi izanez gero, gal dezakete >a< hori.

Idazkerari dagokionez, amaierako >a< galtzen den bakoitzean, bereiz idatziko da hitz elkartua eta >a< gordetzen denean, aukeran izango da bereiz idaztea nahiz marratxoa erabiltzea *kultur etxea, biologi azterketa, kultura(-)etxea, biologia(-) azterketa*.

ADITZOINEN FORMA

Hau da, Euskaltzaindiaren erabakia, aditzoinen formari dagokiona:

1. Normalean aditzoina eta partizipioa bereizten dira: *ikas / ikasi, bil / bildu, sar / sartu*.

2. Aditza beste kategoria batetik eratortzen denean eta jatorrizko oinarritik ezertan ere bereizten ez denean, *-tu* atzizkia ere erabil daiteke aditzoinean: *ur / urtu, gizon / gizondu, gorri / gorritu, hobe / hobetu*. Kasu hauetan, hortaz, *urtu, gizondu* eta *hobetu* aditzoin gisa ere erabil daitezke.

3. Aditzoinen bukaera afrikatua denean, aditzoinak nahitaez atxiki behar du afrikatua: *huts dezaket (*hus dezaket), zorrotz dezaket (*zorroz dezaket)*.

4. Aditzoin bukaerak >i< berezkoa duenean, >i< amaiera atxiki behar da: *jaiki hadi (*jaik hadi), jalgi hadi (*jalg hadi)*. Ez, ordea, berezkoa ez duenean: *ikas ezak, utz dezake*, e.a. *Itxi* salbuespena da, honetan ere atxiki behar baita >i<. *Eutsi* eta *iritzi* aditzen kasuan aukera uzten da, bietara.

5. Ondoko kasu hauetan bakarrik onartzen da *-t* bukaera aditzoinetan:

- Aditz eratorria bada eta haren oinarria *-t* duna: *laket / laketu*.
- Literatura tradizioan jokabide bakarra izan badu: *ohart, ezagut*.
- *Di* bukaerako oinarri batetik eratorria izatea eta forma laburtu gabetik semantikoki bereiz izatea: *hant, ert*.

Besteetan *-t* gabe: *urrun* nahiz *urrundu* (baina ez **urrun(t)*), *lagun* nahiz *lagundu* (baina ez **lagunt*), *neur, ezkon*, e.a.

(*) Oharra: Erabaki honetan forma bakarrik aztertzen da, ez erabilera. Hots, idazle batek aditzoinak erabili nahi baditu, aditzoin hauen forma zein den esaten zaio (*zorrotz daiteke, *zorroz daiteke, hobe daiteke, hobetu daiteke*. Ez, ordea, noiz erabili behar dituen.

DIPTONGOZ BUKATZEN DIREN IZENEN DEKLINABIDEA

Hauxe da Euskaltzaindiaren erabakia: diptongoz bukatzen diren hitzak, orohar, bokalez amaitzen diren gainerako izen guztiak bezala deklinatuko dira. Alde batera utzirik *lau* zenbatzaileak, beste arrazoi batzuegatik, sortzen dituen arazoak, salbuespen bakarra *gau* hitza da, ondoko hiru kasu hauetan: *gauetz, gaueko, gauean*. Monosilaboak izanik instrumentalean doazenak ere salbuespentzat hartzen dira (*deiez*).

BAT-BATEAN, BEHINIK BEHIN, BATIK BAT

Honela idatziko dira hitz hauek:

- *Bat-batean,*
- *Behinik behin,*
- *Batik bat*

Lehenbizikoa marrarekin eta beste biak marra gabe eta bereiz. Ez erabili beste formarik: **bat batean, *behinik-behin, *batik-bat* edo **bapatean, *behinipehin, *batipat*, e.a.

BAITU, BAIKARA, BAINAIZ

<i>baitu</i>	<i>bainaiz</i>	<i>bailuke</i>
<i>baitabiltza</i>	<i>baitoaz</i>	<i>baikintuen</i>
<i>bainenbilen</i>	<i>baihintzen</i>	<i>bailitzateke baikara</i>
<i>baihaiz</i>	<i>baitzuen</i>	<i>baitator</i>
<i>baikentozke</i>	<i>bainator</i>	<i>bailetorke</i>

e.a.

AURREALDE, ATZEALDE

Erabil daitezela, oraintsu arte egin den bezala, esapide osoak: *aurreko alde*, *atzeko alde*, *barruko alde*, *gaineko alde*, *azpiko alde*, *goiko alde*, *beheko alde*, *kanpoko alde* e.a., edota forma atzizkidun jatorrak: *aurrealde*, *atzealde*, *barrualde*, *gainalde*, *azpialde*, *goialde*, *behealde*, *kanpoalde* e.a.

HAU GUZ(T)IA

Euskaltzaindiak gogorarazi nahi du *hau guz(t)ia*, *bide hartan guz(t)ian*, *horiekin guz(t)iekin* eta kidekoak hobestekoak direla batasunaren izenean. Eta orobat *gauza hauek guz(t)iak* eta honen kidekoak. Beraz, *hau guz(t)ia* eta *guz(t)i hau* esapideen artean, lehena da hobesten dena. Eta berdin gertatzen da *bide hartan guz(t)ian* / *bide guz(t)i hartan*, *horiekin guz(t)iekin* / *guz(t)i horiekin* eta hauen antzeko bikoteetan. Denetan lehen aldaera da hobestekoa.

Hala ere, *hau guz(t)ia* eta *hori guz(t)ia* formekin batera *hau guz(t)iau* eta *hori guz(t)iori* ere oso bidezkoak dira (ez, ordea, **gizonau* bezalakoak, jakina). Halaber, *hauek guz(t)iok*, *horiek guz(t)iok*, (*gauza*) *hauek guz(t)iak*, *horiek guz(t)iak* eta *haiek guz(t)iak* formak.

ENE/NIRE, NIRI

Hauxe da Euskaltzaindiaren erabakia: *ni* izenordainaren *noren* kasuan *nire* erabil dadila (eta, jakina, *niretzat*, *nirekin*), eta orobat *ene*, maila jasoan bederen; *nori* kasuan *niri* erabil dadila.

USAIN, ARRAIN, ZAIN

Hau da Euskaltzaindiaren erabakia: *-ain* eta *-ai* aldaerak dituzten hitzetan *-ain* formak erabil daitezela; hau da, *arrain*, *usain*, *zain*, (eta honen eratorriak diren *artzain*, *atezain*, *diruzain*, *itzain*, *ertzain*, *gotzain* e.a.), *dohain*, eta orobat, *orain* idatz daitezela euskara batuan; baina beste sail batekoa denez gero *mahai*, eta ez *mahain*, idatz dadila.

-ZIO

Euskaltzaindiak *-zio*, *-zino*, *-ziño*, *-zinoe* edo *-zione* aldaeren artean *-zio* aldaera (hots, *amorrazio*, *begitazio*, *debozio*, *instalazio*, *integrazio*, *zibilizazio*, *administrazio*, *segizio*, *barkazio*, bezalako formak) hobesten du euskara baturako.

NORNAHI, NONAHI, NON-NAHI

Hau da Euskaltzaindiaren erabakia: galdetzailer batez eta *nahi* partikulaz osaturiko esapideak hitz bakar batean idatz daitezela *zernahi*, *nornahi*, *nornahik*,

nolanahi, noranahi e.a. Aldiz, lehen osagaia *n-z, t-z* edo *k-z* bukatzen bada, hitz batean (*nonahi, zenbanahi, nondinahi, nonahitik*), edo marratxo baten bidez bereziak (*non-nahi, zenbat-nahi, nondik-nahi, non-nahitik*) idatz daitezke.

NOR/NORTZUK, ZER/ZERTZUK, ZEIN/ZEINTZUK

Euskaltzaindiak, kontuan harturik forma atzizkidunak (*nortzuk, zertzuk, zeintzuk*) literatura tradizio jakin bati lotuak daudela, hau erabakitzen du: *non, zer* eta *zein* formei lehentasuna ematea. Ez ditu, ordea, atzizki pluralgileak dituzten formak inola ere gaitzesten. Orokorki duten izaera markatua aitortzen zaie soil-soilik, eta modu horretan -forma markatu gisa esan nahi da- aurkezten, bai eta onesten ere.

Edonola ere, forma hauen deklinabideko paradigmak hauek dira: *nortzuk, zertzuk, zeintzuk* (abs), *nortzuek, zeintzuek, zertzuek* (erg), *nortzuei, zertzuei, zeintzuei* (dat), e.a.

BAT ETA BATZUK-EN DEKLINABIDEA

Literatura tradizioaren bilakaera hau gogoan harturik, leku-denborazko kasuei dagokionez, forma hauek erabakitzen ditu Euskaltzaindiak euskara baturako (kontuan izan *bata, batak* eta halakoak *beste* hitzaren agerraldi mugatu baten eraginpean bakarrik erabiltzeko direla):

Mugagabea	Mugatua
<i>bat</i>	<i>bata</i>
<i>batek</i>	<i>batak</i>
<i>bati</i>	<i>batari</i>
<i>baten</i>	<i>bataren</i>
<i>batentzat</i>	<i>batarentzat</i>
<i>batekin</i>	<i>batarekin</i>
<i>batez</i>	<i>bataz</i>
<i>batean, baten</i>	<i>batean</i>
<i>bateko</i>	<i>bateko</i>
<i>batera</i>	<i>batera</i>
<i>batetik</i>	<i>batetik</i>

Forma hauek erabakitzen ditu Euskaltzaindiak *batzuk*-en deklinabideari dagokionez:

batzuk
batzuek
batzuei
batzuen (*batzuengan, batzuengana,*
batzuengandik, batzuen baitan, e.a.)
batzuekin
batzuez
batzuentzat
batzuetan

batzuetako
batzuetara
batzuetatik (-tarik)

IZAN EZIK

Erabil bedi formula osoa, *izan ezik*, (*zu izan ezik*, *hark esandakoa izan ezik*, *guk egindakoak izan ezik*) eta ez *ezik* bakarrik, eta aurreko sintagmak har beza dagokion kasu marka. Nolanahi ere, ergatiboaren kasuan zilegi da absolutibo kasua erabiltzea.

BENETAKO, OHIKO

Hona Euskaltzaindiak erabakitzen duena: idatz dadila euskara batuan *benetako* (eta ez *benetazko*). *Ohiko/ohizko* bikoteari dagokionez, Euskaltzaindiak, inolako aukerarik egin gabe, gogorarazi nahi du *ohiko* dela tradizioan nagusitzen dena eta Iparraldean gaur bizi den forma bakarra.

BETIKO ETA HORREN KIDEAK

Hau da Euskaltzaindiaren erabakia: Idazleen erabilera eta deklinabideko egituratze formala kontuan hartuta, garbi dago *betiko* dela forma egokia Euskal Herri osoari begira eta *aditzondoa +ko* forma dela hobetsi beharrekoa. Hortaz, *gaurko*, *biharko...* bezalaxe, *atzoko*, *etziko*, *sekulako*, *luzaroko* eta *betiko* bezalako formak dira aditzondoentzako hobesten direnak.

ARABERA

Iparraldeko eta Nafarroako literatura tradizioetako hitz hau hainbat eratan agertu da testuetan: *araura*, *arauera*, *arauiala*, *arabera*, etab. Dena dela, XVIII. mendeaz gero erdarazko "*según / selon*"-en kide bezala, *arabera*, *arauera*, e.a. aldaera horien guztien artean, *arabera* da literaturan erabili den forma nagusia.

Beraz, euskara baturako erabakitzen den forma bakarra *arabera* da esapide gisa erabiltzeko.

IRITZI

Badirudi, euskara baturako gomendatu behar den era *iritzi* dela nahiz izen, nahiz aditz bezala. Inork ez du zalantzan jartzen *e-z* hasten diren formak zaharragoak direla euskaraz, baina *ebili* eta *ekusi* zaharkituztat jotzen direnez gero, ez da arrazoirik ikusten *eritzi*-rekin beste horrenbeste ez egiteko.

Beraz, hau da Euskaltzaindiaren erabakia: *iritzi* erabil bedi aditz nahiz izen gisa.

-ARAZI

Hau da arauaren forma berria:

1) Aditz "arazleak" eratzeko, *arazi* aldaera gomendatzen du Euskaltzaindiak, salbuespen bakarra *adierazi* delarik.

2) Aurreko aditzari lotua idatziko da beti *-arazi*: *harrarazi*, *erorarazi*, *iraunarazi*, *hilarazi*, *betearazi*, *galarazi*, *geldiarazi*, *ezagutarazi*, *nabarmenarazi*, *ihardetsarazi*, *inarrosarazi*.

3) Zenbait aditzen aldaera *t-dunak*, *hots*, *sortarazi*, *agertarazi* eta kidekoak, *sorrarazi*, *agerrarazi* eta kidekoak bezain zilegizkotzat hartzen dira.

4) *-arazi*-ren aurreko aditza *a* bokalaz amaitzen baldin bada, *a* biek in bat egingo da: *aldarazi*, *benedikarazi*, *jokarazi*, *koordinarazi*, *obligarazi*, *sozializarazi*.

Eta ARAZI aditzaren erregimenaz honako hau erabaki du Euskaltzaindiak:

1) Arazi-ren subjektua beti ergatiboan doa: *Koldok etorrarazi du Mikel*.

2) Oin aditzaren objektua beti absolutiboan: *Sagararak salarazi ditugu*.

3) Oin aditza iragankorra denean, subjektua datiboan darama: *Niri liburua irakurrarazi zidaten*.

4) Oin aditzaren subjektua absolutiboan doanean, absolutiboan ageri da perpaus kausatiboan ere: *Mikel jarrarazi dute*.

5) Oin aditzaren subjektua ergatiboa baldin bada eta agerian objekturik ez badu, bi egoera bereizi behar dira:

a) Objektua ezabatua edo aditzari atxikia duten aditzekin datiboa eskatzen du subjektuak: *Mikeli janarazi diote; Mikeli irri eginarazi diote*.

b) Sekula objekturik hartzen ez duten aditz deponenteeekin, aditzaren izaera semantikoa kontuan hartu behar da. Aditzak subjektu biziduna eskatzen duenean, datiboa ageri da (*Inori ez diogu pairarazi behar*), baina subjektua bizigabea bada, absolutiboa (*Ura irakinarazi dute*).

BA- ETA GABE-REN IDAZKERA

Hauxe da Euskaltzaindiaren erabakia: elkaturik idatzi behar da *ba-*, baina bereiz *gabe*.

-Z GERO

1. Kasu guztietan *-(e)z gero* idatz bedi: *hori eginez gero, hori egin duzunez gero*.

2. Ordukin, eta oro har denbora posposizio gisa, *ezkero* ere idatz daiteke: *hamarrez gero / hamarrak ezker*, *zortziez gero / zortziak ezker*, *San Fermin ezker / San Ferminak ezker*, *atzoz gero / atzo ezker*.

3. *Honezker*, *horrezker* eta *harrezker* aditzondoak, era horretan idatziko dira, horrela erabili baitira euskararen literatura tradizioan, nahiz *horrezker* aditzondoaren maiztasuna beste biena baino askoz ere apalagoa den.

HORI ETA, HORI EDO ETA HORRELA KOEN IDAZKERA

Euskaltzaindiak hau erabaki du:

1. Egitura hauetan guztietan ageri diren juntagailuak osorik idatziko dira beti: *eta*, *edo*.

2. Egitura agerikoa eta antzematen erraza denean, bereiz idatziko da juntagailua —ondoan koma izan edo ez—, bere garaian Euskaltzaindiak erabaki zuen bezala (*hori --eta*, *hori edo*, *hori dela eta*).

3. Perpaus konplexua denean, ordea, beharrezkoa izan gabe ere, aukeran izango du idazleak juntagailuaren aurrean marratxoa ipintzea, testua ulertzeko lagungarri dela iruditzen bazaio (*hori-eta*, *hori-edo*, *zer dela-eta*).

ONGI ETORRI

Hau da Euskaltzaindiaren erabakia:

Agurra egitean eta *ongi etorri!* esan bedi, ez *ongi etorria!* edo *ongi etorriak!*

Hala ere, perpaus baten barruan, izen sintagma gisa erabil daiteke: *ongi etorria eman digute*.

HIRU KILOKO HAURRA, LAU HANKAKO MAHAIA

Nolako galderari erantzuten denean, *-ko* hobesten da, tradizioak erakusten duen eta idazle gehienek segi duten bidetik, eta ez *-tako*.

Oinarrian zenbatzaileraren bat ageri denean eta adina, prezioa, neurria, pisua... adierazten duten izenlagunak osatzen direnean ere, *-ko* hobesten da. Idatz bedi, hortaz, *bi urteko umea*, *hiru kilometroko bidea*.

ORDU ERDIAK ETA LAURDENAK

ordu (oren) bat eta erdiak

ordu bi eta erdiak

hiru eta erdiak

ordu bat eta laurdenak

ordu (oren) bata eta laurden

ordu (oren) bat eta erdietan

ordu bi eta erdietan

hiru eta erdietan

ordu bat eta laurdenetan

ordu (oren) bata eta laurdenetan

ordu bi eta laurdenak
ordu (oren) biak eta laurden
hiru eta laurdenak
hirurak eta laurden

ordu bi eta laurdenetan
ordu (oren) biak eta laurdenetan
hiru eta laurdenetan
hirurak eta laurdenetan

DATA NOLA ADIERAZI

Data adierazteko *Durangon, 1983ko martxoaren 7an* eta *Durango, 1983ko martxoaren 7a* formak gomendatzen ditu Euskaltzaindiak, *Durango(n), 1983ko martxoak 7* baztertuz.

Zenbaki bidez adierazteko, berriz, honako hauek ematen ditu aukeran:
1983/03/07; 1983/III/07; 1983-03-07; 1983-III-07

Eta era berean:
1993-03-07ko *Euskaldunon Egunkaria*-n

Urtarrilak 20 bezalakoak ere erabil daitezke, baina aposizioan: *gaur, urtarrilak 20...* bezalakoetan (beraz, **otsailak 20 egin zuten bilera ez da zuzena*).

GONBIDATU, IGURIKI, ITXOIN/ITXARON, DEITU ETA LAGUNDU ADITZEN ERREGIMENA

Hauxe da Euskaltzaindiaren erabakia aditz horien erregimenaz:

Gonbidatu aditzak NOR-NORK eskatzen du: "*Mikel gonbidatu dute*".

Iguriki aditzak NOR-NORK eskatzen du: "*Ez dute bertzerik igurikitzen*".

Itxoin eta *itxaron* aditzek NORK-NORI eskatzen dute objektua dutenean: "*Mireni denbora luzean itxoin zioten*". Eta objekturik gabe daudenean, NOR-NORK behar dute: "*Egongelan itxoin dute goiz osoan*".

Deitu eta *lagundu*, berriz, bietara erabil daitezke: "*Mikeli deitu diogu*", "*Mikel deitu dugu*"; "*Mikeli lagundu diote*", "*Mikel lagundu dute*".

-ARI /-LARI /-LE /-TZAILE /-ARIO

-ari eta *-lari* formen arteko banaketaz hauxe erabaki du Euskaltzaindiak:

Erabil bedi *-ari* forma, *a* bokalaz amaitzen diren izen oinarriei eransteko, batez ere bi silabatik gorakoak direnean. Beraz, *gramatikari* edo *politikari* erabil bitez batasunerako (eta ez *gramatikalari*, edo *politikalari*). *-ia* amaierako izenekin, berriz, *ialari* hobesten da: *historialari*, *zientzialari*.

-ari eta *-le/-tzaile* atzizkien erabileraz beste hau erabaki du:

-ari atzizkia izenari ezartzen zaio, eta *-le -tzaile* atzizkia, berriz, aditzei. Hortaz, *hezle*, *hezitzaile* edo *ikertzaile* dira batasunerako formak, *hezi* eta *iker(tu)*

aditzak baitira. Dena dela, aditz batek adiera bat baino gehiago duenean, zilegi izan daiteke adiera batean *-le* edo *-tzaille* eranstea, eta *-ari* beste adieran: *idazle / idazkari, zuzentzaille / zuzendari*.

-ario eta *-ari* atzizkiei buruz honako arau hau eman du:

Erdal *-ario/-aire* atzizkiez osatutako izen-izenondoak *-ario* forman, eta ez *-ari* forman, mailega bitez:

-izenen artean *notario, komisario, unibertsitario, funtzionario, kortsario, mertzenario, etab.* (salbuespenik balego, hiztegi batuan zehaztuko dira albuespen hauek bere garaian);

-izenondoetan, (*talde*) *parlamentario, (sistema) planetario, (jokabide) sektario, etab.* Baina ahal dela, maileguz hartutako erdal izenondoaren ordez, hobe euskal egituraren araberrako ordainak erabiltzea: *talde parlamentario* esan beharrean, *parlamentu(ko) talde*, edo *sistema planetario* esan beharrean, *planeta-sistema* edo *planeta sistema* esatea egokiagoa da. Gauza bera *aldizkari unibertsitario*-ren kasuan ere, egokiagoa baita *unibertsitate(ko) aldizkari* erabiltzea.

-GO ATZIZKIA ETA IZEN MULTZOKARIAK

1. Euskaraz askotan ez dago izen multzokariaren beharrik, nahikoa da plurala erabiltzea: ikastetxe honetako irakasle eta ikasleak, herri bateko biztanleak, hizkuntza bateko hiztunak, etab.

2. Hala ere, izen multzokaria beharrezkoa denean, *-eria* atzizkia erabili bedi: langileria, gazteria, biztanleria edo bezeria.

3. *-go* atzizkia erabili bedi:

- ofizioa, lanbidea adierazteko: artzaingoa, zurgingoa, etab.
- tasuna adierazteko: euskaldungoa, ahaidegoa, etab.

TOPIKO(A) BIHURTU

Perpaus baten barnean bi NOR-sintagma agertzen direnean, eta horietako bat bestearen predikatu osagarria denean, *bihurtu* aditzak mugagabearen eskatzen du predikatu osagarri hori: *ura ardo bihurtu zuten*. Hala ere, sintagma izen soil batek osatu beharrean beste ingurukariz janzten denean, izenondoak, izenlagunak, adjektibo konparatiboak, perpaus, e.a. erabiliz, orduan artikulua eskatzen du askotan. Kasua, berriz, beti absolutiboa erabiliko da: *emakumerik ederrena bihurtu zen*.

EGITEKO ASMOZ

Erabili bitez *egiteko asmoz, joateko asmoz, eztabaidatzeko asmoz*, e.a., tradizioa duten egiturez baliatuz, eta ez **joan asmoz, *egin asmoz, *eztabaidatu asmoz*.

LEHENAGO ETORRIKO ZEN: LEHENAGO ASMATUKO ZUEN

Hau da Euskaltzaindiaren erabakia. *Hau jakin (izan) banu, etorriko nintzatekeen; berehala esango niokeen*, etab. nahiz *hau jakin (izan) banu, etorriko nintzen; berehala esango nion*, etab. Biak, ontzat ematen dira.

EUSKAL HERRIALDEEN, HERRITARREN ETA EUSKALKIEN IZENAK

Hau da Euskaltzaindiaren erabakia probintzien, herritarren eta euskalkien izenez:

<i>Herrialdea</i>	<i>Herritarra</i>	<i>Euskalkia</i>
Araba	arabar	Arabako euskara
Bizkaia	bizkaitar	bizkaiera
Gipuzkoa	gipuzkoar giputz	gipuzkera
Lapurdi	lapurtar	lapurtera
Nafarroa (Garaia)	(Hegoaldeko) nafar Nafarroa Garaiko	(goi) nafarrera (goi-) nafarrera
Nafarroa Beherea	(Iparraldeko) nafar	(behe) nafarrera
Baxenabarre	Nafarroa Behereko baxenabartar	(behe-) nafarrera
Zuberoa	zuberotar	zuberera

ESPAINIAKO ERRESUMAKO PROBINTZIA ETA ELKARTE AUTONOMOEN IZENAK

Erkidego hitza erabili beharko litzateke *elkarte* eta *komunitate* hitzen ordeztu *komunitate* politikoa oro har adierazteko. Bestetik, Euskaltzaindiak aukeran utzi bazuen ere *autonomi* nahiz *autonomia* erabiltzea hitz elkarteetan, kasu honetarako *autonomia* hobetsi du. Aldi berean, *Euskal Herri* eta *Euskadi* baino egokiago ikusten du *Euskal* hitza erabiltzea. Proposamen honek, bere osotasunean harturik, gainera, ez lituzke egungo siglak aldatuko EAE-ren kasuan.

Beraz, hauek dira Euskaltzaindiak gomendatzen dituen izen ofizialak, hitz hauek Euskal Herriko hiru eremu politikoetan oinarritzen direlako eta bi erkidegoen arteko hizkuntzaren batasuna bultzatzen dutelako:

Nafarroako Foru Erkidegoa
Euskal Autonomia Erkidegoa

Komunitateen izen soilak

Andaluzia	Gaztela-Mantxa
Aragoi	Kanariar Uharteak / Kanariak
Asturias	Kantabria
Balear Uharteak / Balearrak	Katalunia
Errioxa	Madril
Extremadura	Murtzia

Galizia
Gaztela eta Leon

Valentzia

(*) Oharra: 'Asturias' singularrean deklinatuko da: Asturiasen, Asturiasko, eta abar.

Espainiako probintzia eta hiriburuak

Coruña	Las Palmas (Kanaria Handikoa)
Alacant	Leon
Almeria	Lleida
Bartzelona	Murtzia
Castello de la Plana	Ourense
Errioxa	Palentzia
Extremadura	Palma
Girona	Santa Cruz (Tenerifekoa)
Huesca	Santiago
Kordoba	Valentzia

(*) Oharra: gaztelaniaz azentua duten hitzak azentuarekin nahiz azenturik gabe idatz daitezke: León/Leon.

Bestelakoak

Ceuta
Eivissa (gaztelaniaz Ibiza)
Mallorca
Melilla
Menorca
Merida

Izen historikoak

Asturietako Printzea/Printzerria
Donejakue (Compostelako)
Kataluniako Printzerria
Sanandere

Izen historiko hauek lurralde bakoitzaren historiarekin loturik daude eta, hortaz, historia gaietan erabil daitezke.

FRANTZIAKO ERREPUBLIKAKO ESKUALDE, DEPARTAMENDU ETA DEPARTAMENDUETAKO HIRIBURUEN IZENAK

Eskualdeak

Akitania	Lorrena
Alsazia	Midi-Pyrénées
Auvernia	Nord-Pas-de-Calais
Borgoina	Normandia Beherea
Bretainia	Normandia Garaia
Centre	Pays de Loire

Champagne-Ardennes
Franche-Comté
Ile-de-France
Korsika
Languedoc-Rousillon
Limousin

Pikardia
Poitou-Charentes
Provence-Alpes-Côte d'Azur
Rhône-Alpeak

(*) Oharrak:

1. *Rossello* (azentuarekin nahiz gabe), *Proventza* eta *Burgundia* izen historiko gisa ere erabil daitezke *Rousillon*, *Provence* eta *Borgoina-ren ordez*.

2. Mendiak izendatzeko *Alpeak* erabiliko da. Ibaiak izendatzeko *Rodano* eta *Loira* erabiliko dira.

Frantziako zenbait departamendu eta departamendu hiriburu

Alpe Garaiak
Ardenak
Avignon
Dordoina
Estrasburgo
Gironde
Hego Korsika
Korsika Garaia
Lyon
Martinika
Paue
Pirinio Atlantikoak
Rouen
Savoia Garaia
Tarn eta Garona

Angulema
Arroxela
Bordele
Ekialdeko Pirinioak
Garona Garaia
Guyana Frantsesa
Itsas Alpeak
Landes / Landak
Marseila
Niza
Perpinyà
Pirinio Garaiak
Savoia
Tarbe
Tolosa

(*) Oharrak:

1. *Aturbe*, *Erruan* eta *Auski* erabil daitezke *Tarbe-ren*, *Rouen-en* eta *Auch-en* izen historiko gisa.

2. *Landes/Landak* izena dela eta, deklinabidea ere bietara egiten du: *Landesetara*, *Landetara*, e.a.

3. *Estrasburgo* izenarekin batera onartzen da jatorrizko hizkuntzako *Strasbourg* grafia ere.

Bestelakoak

Akize
Armañac

Cognac
Auch

“H” LETRA DUTEN HITZEN ZERRENDA

Zeinuen argitzea:

¶: geziaren eskuin aldeko forma hobesten dela esan nahi du.

/ /: Barnean dagoen hitzak esanahia argitzen du.

Ik. ¶: Ikus.

-: marra honek, hitz amaieran denean, adierazten du forma hura hitz konposatu eta erakarrietan erabiltzen dela. Aurrean badator, lehen zatia falta duela, atzizkia dela.

“ ”: komatxoaren artean datorren hitza bestea baino zabalduago eta erabilgarriago dela esan nahi du.

Hitz bat beltzez jartzen denean esan nahi du ez dela bestea bezain gomendagarri.

+: gehitu behar dela esan nahi du.

^{1,2}: zenbakiak hitzaren gainean: forma berberekoak izan arren, hitz desberdinak direla esan nahi du.

(): parentesiaren artean datorren hitza forma baztergarria dela esan nahi du.

Zerrenda

abil “trebea”	adina /bezainbeste/	ahabia
ahago /landarea/	ahaide	ahaire “doinua”
ahakar, aharra	ahal /baina ik. al, al bait/	ahalke
ahamen	ahantzi, ahaztu	ahardi
ahari	aharra, ahakar	aharrausi
ahate	ahaztu, ahantzi	ahi
ahitu	ahizpa	aho
aholku	ahots	ahotz /gariarena/
ahul	ahuntz	ahuñe “antxumea”
ahur	ahutz, “masaila”	ai, aiei
aiduru “zain”	aiei, ai	aienatu
aiene	aieru	aihen
aiher	aihotz	adina /bezainbeste/
aintza	aintzat, aintzakotzat	aio “zain”
aitzur	aizkora	aizto
aiztur	al /galde partikula/	ala
alabaina	alafede	alajainkoa
al bait /+ aditza; ... -en/	alegia /ipuina, partikula/	altu
amu	anitz	ar /emea ez dena/
aran	arbel	arbi /landarea/
are	ari /aditza/	arkatz
arma	armarri	aro /garaia/
arotz	arpoi	arrantza ¹ /astoarena/
arrantza ² /arrain	arriku	arroka
harrapatzea/		
astelehen	atseden	atzapar
atzazal , azazkal, azkazal	atzeman	atzitu
auhen	aukera	aurpegi
autu /solas/	auzi	auzo
azaro	azazkal, atzazal , azkazal	azienda
azkordin	aztarna, aztarren	aztarren, aztarna
aztore	aztura	bahe
bahitu	basahuntz	behar
behatz	behatu	behaztopa
behazun	behe /baina -be, -pe/	behere
behi	behiala	behin

behintzat
berehala
biharamun
bihurri
bostehun
(buhurdi) → bururdi
dohain
ehiza

ehun ² /oihala/
erbi

errain
erresaka
ertz
espetxe
etsi
gehiagi
goganbehar
guhaur
habe ¹ "pilarea"
haboro "gehiago"
hagin ² /ahokoa/
hagun
haina "delako hura"
haitada /txanda, aldia/
haizu izan "zilegi izan"
halaber
hamahiru
handi
hantu
hara
haran "ibarra"
harik eta
harpa
harrapatu
harro
hartu
haserre
hastandu
hastio
hau
hausnar
hautatu
hautsi
hazi
haztatu
hede
hegatz
hegi "bazterra, ertza"
heia
heldu
herabe
heren
herexa "aztarna"
herots "harrabotsa,
omena"

behor
berrehun
bihi
bihurtu
buhame
deiadar
ehe
ehortzi

eraztun
eri /osasun gabea;
behatza/
errauts
erribera
ertzain
estu
gauerdi
gehitu
gohaindu
haatik
habe ² "animalia"
haga
hagitz
haikatu /zutiarazi/
hainbat
haitz
hala /horrela/
haltsar
hamar
hanka
hantuste
harabartu
harea "hondarra"
haril
harpe
harri
harresi
hartz
hasi
hastapen
hats
haur
hauspo
hauteman, hautu
hautu, hauteman
hazka
hebain
hegal, hego
hegazkin
hegigo
heiagora
hemen
herbal
herenegun
herio
herra "higuina"

belarri
bihar
bihortz
bizpahiru
buhatu
desohore
eihera
ehun ¹ /hamar aldiz
hamar/
erbeste
ero

erresa /irin eta zahia/
erronka
esparru
etika
gehiago
gihar
goien
habaila
habia
hagin ¹ /arbola/
hagoan "orekan"
hain
hainbeste
haize
halabehar
haltz /zuhaitza/
han
hanpatu
har /animalia/
haragi
hari /jostekoa/
haritz
harrabots
harritu
harrobi
hartzitu
hasperen
haste "hasiera"
hatz
haurride
hausterre
hauts
haxe "zama"
hazpegi
hedatu
hegan
hegazti
hego /haizea/
hein
hera /hegaztiena/
herdoil
herensuge
heriotza
herratu "galdua"

herren /maingua/
herronka /errenkada,
ilara/
hertze, heste
hetika /eritasuna/
hezi
higatu
hil¹ /ez bizi/
hilarri
hilobi
hiro /zornea/
hirurehun
historia
hizkuntza
hobi
hoge
hondar
hor /non?/
hori² /kolorea/
horrela
hots
hunkitu /baina ukitu/
hura
hurran /hurbil/
hustu
iaz
idoi "lohia"
ihalozkatu /iraulkatu/
iharduki
ihes
ihintz
ilargi
ile "biloa"
inauteri
irrits "irrika"
keheila /landarea/
laurogei
lehenbizi
lehertu
lehor
leiho
linazi
mahats
mehar
mehe
mihimen
mihuri "alea"
nahiz "ba...ere"
neurri
ohaide
ohe
ohitu
ohoin
ohore
oihartzun
oinarri
onddo

herresta
hertsatu

hesi
hetsi, itxi
hezur
higitu
hil² /hilabete/
hila
hira
hiru
hirurogei
hits
hobe
hodei
(hogoi) → hogei
hondatu
horditu
horma /izotza, pareta/
hortz
hotz
huntz
hurbil
hurren
huts
ibai
ihabali "beldurtia"
ihar
(ihauli) → irauli
ihesi
ihizi, ehiza, ehizi
ilaun
ilinti
iraka
istorio "ipuina"
lahar
lauhortz /tresna/
lehendakari
lehia
lei
leun
lohi
mahuka
mehatxatu
mendeurren
mihise
nahasi
naro
nihaur
ohartu
ohi
ohitura
ohondikatu
oies
oiher "zeharkakoa"
omenaldi
ondo /albo/

herri
hertsu

heste, hertze
heze
hi
higuindu
hilabete
hilerri
hiri
hiruhortz /tresna/
hisia "gorrotoa"
hitz
hoben
hodi
hondamendi
hondo /behea/
hori¹ /erakuslea/
hornitu
hosto, orri
hozitu
hur /hurbil/
hurko
hurrupatu
hutsal
ibi
ihakin "burla"
ihardetsi
ihaurri
ihi
ihurtzuri
ildo
inarrosi
iratze
itxi
laurehun
lehen
lehenengo
lehoi
leial
liho
mahai
mea "minerala"
mehatxu
mihi
mihura
nahi
nehor "inor"
noharroin "eskalea"
ohatze
ohil "basa"
ohol
ohoratu
oihal
oihu
onartu
ontsa "ongi"

or "zakur"	ordu, oren	orots /abere arra/ osin "leizea"
orri, hosto	orrialde	ospitale
ospe	ospel	sahats
ostu	saguzar /gauenara/	sehi
saihets	sehaska	suhi
seiehun	suhar	uhal
txahal	(ugarte) → uharte	uhin
uharte	uher "arrea" /baina uger "herdoila"	umidura "hezetasuna"
uholde	ukitu /baina hunkitu/	ur /edatekoa/
umil	umore	urteurren
urmael	urri	zahar /baina -tzar/
xahu	zahagi	zahi
zaharo /haga/	zahato	zehatu
zehir	zeharo	zihatu
zehatz	zehe	zohi
ziho "seboa"	ziur	zuhamu
zohar "garbia"	zuhaitz	
zuhaur	zuhur	

"A" ITSATSIA DUTEN IZENEN ZERRENDA

abantaila	ahizpa	aintzira	aita
aitaginarreba	aitona	aitzakia	aizkora
akabera	akademia	alaba	aldapa
alegia	alkandora	ama	amaginarreba
amama	amona	anaia	animalia
antsia	arantza	arbola	ardura
arma	arnasa	arrautza	arraz
arreba	arreta	arroa	arropa
arrosa	asaba	aska	atorra
ausardia	axola	aza	azienda
azoka	aztarna	baba	bailara
balea	bandera	bazka	bela
berba	berna	beta	bezpera
bilduma	birjina	bista	bizitza
borda	borroka	bortxa	burdina
dardara	dema	demanda	denbora
denda	desira	distira	domeka
dotrina	duda	egia	eliza
enara	enparantza	era	erasia
erdara	erregela	erregina	erreminta
erresuma	erromeria	errota	esamesa
eskailera	eskola	eskopeta	esperantza
euskara	ezkila	ezpata	eztabaida
falta	fama	familia	feria
festa ganbara	ganora	garizuma	gatazka
gauza	gaztaina	gaztanbera	gazteria
gela	geriza	gerra	giltza
gona	gramatika	grazia	grina
gupida	gutizia	habia	hanka
harea	hasiera	hezkuntza	hizkera
hizkuntza	horma	ideia	ikara
ikaskuntza	ikastola	ilara	iloba
imajina	inbidia	irakaskuntza	iseka
iskanbila	itxura	izara	jaka

jela	justizia	kaiola	kamamila
kandela	kanika	kanta	kapa
karga	karta	kartzela	kezka
kondaira	kontzientzia	kopeta	korda
koroa	korta	koska	kutxa
labana	laia	landa	langa
lanperna	lapa	laranja	leka
lotsa	lotura	lukainka	maila
makila	makina	malezia	maratila
marka	marra	marruma	maskuria
mataza	matraila	meta	meza
mihura	mika	mila	mizpira
moda	moja	mota	muga
nahaspila	neska	neskatila	neskatxa
oilaloka	oilanda	okela	ola
ordena	osaba	ostia	parrasta
pena	penitentzia	pertsona	pertsonaia
pezeta	pila	pilota	pipa
pixa	piztia	plaza	politika
premia	presa	proba	probintzia
profeta	punta	purga	puska
puta	puxika	puzka	sakela
salda	salmenta	saltsa	sama
sardina	sega	segurantzia	segurantzia
sehaska	serora	seta	soja
soka	sona	sorta	taberna
teila	tema	tipula	traba
tresna	tripa	tristezia	tristura
trufa	txalupa	txanda	txantxa
txosna	ubera	uda	udara
ugazaba	ugazama	uharroila	ukabilka
xerra	zapata	zarata	zerra
zerrenda	zira	zirrara	ziza
zopa	zuhurtzia		

HERRI ETA HERRIALDEEN DEKLINABIDEA

“A” itsatsia duten herri eta herrialdeen izen bereziak direla eta, askotan sortzen zaizkigu zalantzak lekuzko kasuetan.

Hiru sail daude:

- “a” itsatsita dutenak**, alde batetik. Hauek kasu guztietan gorde behar dute “a” hori. Adb.: Gipuzkoa, Nafarroa, Zuberoa; Alegia, Ondarroa...
- a artikulua dutenak**, bestetik. Euskal leku-izen batzuk izen arrunt modura deklinatzen dira lekuzko kasu batzuetan (*nongo, nora, norantz, noraino, nondik*). Antza denez, **-a** letraz amaitzen diren hainbat herriren izenak **jatorriz izen arruntak** ziren eta denboraz berezi bilakatu dira, baina beren deklinabidean izen arrunt bezala jokatzen dute. Adb.: Euskal Herria, Bizkaia, Nafarroa Beherea; Iruñea...

- c) **"a" itsatsirik gabekoak.** Erdarazko toponimian bukaerako "a"rekin ikusten ditugulako sortzen da nahasketa. hauek, baina, euskaraz ez dute inolako "a"rik behar. Adb.: Altsasu, Aulesti, Legazpi...

a-rik ez	a- beti	a- kasu jakinetan
<p>Altsasu, Aulesti, Bakaiku, Errigoiti, Ibargoiti, Larrabetzu, Legazpi, Luhuso, Olazti, Otsagi, Ubide, Urretxu.</p> <p>Adb.: <i>Urretxun, Urretxutik, Urretxura, Urretxuko...</i></p>	<p>Aezkoa, Alegia, Aria, Atarrabia, Bedia, Bildoze-Onizpea, Burrundia, Donostia, Errenteria, Gabiria, Garaioa, Getaria, Gipuzkoa, Hendaia, Ledia, Legaria, Leioa, Lemoa, Makea, Mendabia, Mendigorria, Mungia, Muskaria, Nafarroa, Olaberria, Ondarroa, Ordizia, Ostankoa, Pasaia, Plaentzia, Urraul-Behekoa, Urraul-Goikoa, Urketa, Usua, Zaldibia, Zestoa, Ziordia Zuberoa, Zuia, Zumaia.</p> <p>Adb.: <i>Nafarroako, Nafarroatik, Nafarroara...</i></p>	<p>Abaurregaina, Abaurrepea, Azkoitia, Azpeitia, Basaburua, Berriatua, Bizkaia, Busturia, Erribera Beitia, Erribera Goitia, Ermua, Euskal Herria, Harana, Hondarribia, Iruñea, Itzagaondoa, Lizagorria, Mallabia, Mañaria, Mutiloa, Urizaharra, Zigoitia.</p> <p>* Molde honetakoak dira beste zenbait izen ere: Euskaltzaindia, Ajuria Enea...</p> <p>Adb.: <i>Iruñea, Iruñean, Iruñera, Iruñetik, Iruñeko...</i></p>

MUNDUKO ESTATU-IZENAK, HERRITARREN IZENAK, HIZKUNTZA OFIZIALAK ETA HIRIBURUAK

Eredua:

Herrialdearen izena, estatuaren izen ofiziala
hiritarren jende-izena
hizkuntza ofiziala(k)
hiriburua; hiriburuko jendearen izena

Afganistan, Afganistango Estatu Islamiarra
afganistandar / afganiar
paxtuera, persiera
Kabul; kabuldar

Afrika Erdiko Errepublika
afrikaerdiar
frantses, sango
Bangi; bangiar

Albania, Albaniako Errepublika
albaniar
albaniera
Tirana; tiranar

Alemania, Alemaniako Errepublika Federala
alemaniar / aleman
aleman; sorabiera onartua da Kottbus eta Bautzen hirien barrutietan
Berlin; berlindar

Aljeria, Aljeriako Herri Errepublika Demokratikoa
aljeriar
arabiera
Aljer; aljertar

Ameriketako Estatu Batuak, AEB
estatubatuar
ez dago hizkuntza ofizialik, baina ingelesa da 'de facto' hizkuntza ofiziala
Washington; washingtondar

Andorra, Andorrako Printzerria
andorratar
katalan
Andorra la Vella; andorratar

Angola, Angolako Errepublika
angolar
portuges
Luanda; luandar

Antigua eta Barbuda
antiguar
ingeles
Saint John's; saintjohnstar

Arabiar Emirerri Batuak

emirerribatuar
arabiera
Abu Dhabi; abudhabiar

Argentina, Argentinako Errepublika
argentinar
gaztelania
Buenos Aires; buenosairestar

Armenia, Armeniako Errepublika
armeniar
armeniera
Erevan; erevandar

Australia, Australiako Commonwealth
australiar
ingeles
Camberra; camberrar

Austria, Austriako Errepublika
austriar
aleman
Viena; vienar

Azerbaijan, Azerbaijandar Errepublika
azerbaijandar
azerbaijanera
Baku; bakutar

Bahamak, Bahametako Commonwealth
bahamar
ingeles
Nassau; nassautar

Bahrain, Bahraingo Estatia
bahraindar
arabiera
Manama; manamar

Bangladesh, Bangladeshko Herri Errepublika
bangladeshtar
bengalera
Dhaka; dhakatar

Barbados
barbadostar
ingeles
Bridgetown; bridgetowndar

Belgika, Belgikako Erresuma
belgikar
aleman, frantses, nederlandera
Brusela; bruselar

Belize
belizetar
ingeles

Belmopan; belmopandar

Benin, Beningo Errepublika
benindar
frantses
Porto Novo; portonovoar

Bhutan, Bhutango Erresuma
bhutandar
tibetera
Thimphu; thimphutar

Bielorrusia, Bielorrusiako Errepublika
bielorrusiar
bielorrusiera, errusiera
Minsk; minskar

Birmania, Birmaniako Batasuna (1)
birmaniar
birmaniera
Rangun; rangundar

(1) Birmania izendatzeko bertako hizkuntza ofizialeko 'Myanmar' izena ere aurki daiteke.

Boli Kosta, Boli Kostako Errepublika
bolikostar
frantses
Abidjan (leg.) (2); abidjandar
Jamusukro (adm.) (3); jamusukroar

(2) leg. = hiriburu legislatiboa
(2) adm. = hiriburu administratiboa

Bolivia, Boliviako Errepublika
boliviar
aimara, gaztelania, kitxua
La Paz; lapaztar

Bosnia-Herzegovina, Bosnia-Herzegovinako Errepublika
bosniar
bosniera: serbokroazierak estatu honetan duen izena
Sarajevo; sarajevoar

Botswana, Botswanako Errepublika
botswanar
ingeles, tswanera
Gaborone; gaboronetar

Brasil, Brasilgo Errepublika Federala
brasildar
portuges
Brasilia; brasiliar

Britainia Handia / Erresuma Batua, Britainia Handiko eta Ipar Irlandako Erresuma Batua
britainiar
ingeles; Galesen galesa eta Eskozian gaelikoa hizkuntza ofizialak dira

Londres; londrestar

Brunei, Bruneiko Estatuak, Bakearen Egoitza
bruneitar
ingeles, Malaysiera
Bandar Seri Begawan; begawandar

Bulgaria, Bulgariako Errepublika
bulgariar
bulgariera
Sofia; sofiar

Burkina Faso
burkinafasoar
frantses
Uagadugu; uagadugutar

Burundi, Burundiko Errepublika
burundiar
frantses, kirundi
Bujumbura; bujumburar

Cabo Verde, Cabo Verdeko Errepublika
cabovertetar
portuges
Praia; praiatar

Costa Rica, Costa Ricako Errepublika
costarricar
gastelania
San Jose; sanjosetar

Danimarka, Danimarkako Erresuma
danimarkar / daniar
daniara; Groenlandian groenlandiera eta Faroe uharteetan faroera ofizialak dira
Kopenhage; kopenhagetar

Djibuti, Djibutiko Errepublika
djibutiar
arabiera, frantses
Djibuti; djibutiar

Dominika, Dominikako Commonwealth
dominikar
ingeles
Roseau; roseautar

Dominikar Errepublika
Dominikar
gastelania
Santo Domingo; santodomingoar

Egipto, Egiptoko Arabiar Errepublika
egiptoar
arabiera
Kairo; kairoar

Eire / Irlanda
eiretar / irlandar
gaelera / gaeliko, ingeles
Dublin; dublindar

Ekvador, Ekvadorko Errepublika
ekvadortar
gaztelania
Quito; quitoar

Ekvatore Ginea, Ekvatore Gineako Errepublika
ginear / ekvatoreginear
gaztelania, frantses
Malabo; malaboar

El Salvador, El Salvadorko Errepublika
salvadortar
gaztelania
San Salvador; sansalvadortar

Eritrea, Eritreako Estatu
eritrear
ez dago hizkuntza ofizialik
Asmara; asmarar

Errumania
errumaniar
errumaniera
Bukarest; bukarestar

Errusia, Errusiar Federakundea (4)
errusiar
errusiera
Mosku; moskutar

(3) Bertako egoera politiko ezegonkorra dela eta, ezinezkoa izan da errusieratik kanpoko beste hizkuntzei buruzko informazio fidagarria jasotzea.

Eslovakia, Eslovakiar Errepublika
eslovakiar
eslovakiera
Bratislava; bratislavar

Eslovenia, Esloveniako Errepublika
esloveniar
esloveniera
Ljubljana; ljubljanar

Espainia, Espainiako Erresuma
espainiar / espainol
espainiera / gaztelania; Galizian galiziera, Hego Euskal Herrian euskara eta Herrialde Katalanetan katalana hizkuntza ofizialak dira. Valentzian katalanari ofizialki valentziera deritzo.
Madril; madrildar

Estonia, Estoniako Errepublika
estoniar

estoniera
Tallinn; tallinndar

Etiopia, Etiopiako Errepublika Federal Demokratikoa
etiopiar
ez dago hizkuntza ofizialik, baina amharera da `de facto' hizkuntza ofiziala.
Addis Abeba; addisabebear

Fiji, Fijiko Errepublika Burujabe Demokratikoa
fijiar
ingeles
Suva; suvatar

Filipinak, Filipinetako Errepublika
filipinar
ingeles, tagalo (hizkuntza honi ofizialki `pilipino' deritzo)
Manila; manilar

Finlandia / Suomi, Finlandiako Errepublika / Suomiko Errepublika
finlandiar
finlandiera / suomiera, suediera
Helsinki; helsinkiar

Frantzia, Frantziako Errepublika
frantses / frantziar
frantses
Paris; paristar

Gabon, Gabondar Errepublika
gabondar
frantses
Libreville; librevilletar

Gambia, Gambiako Errepublika
gambiar
ingeles
Banjul; banjuldar

Georgia, Georgiako Errepublika
georgiar
georgiera
Tbilisi; tbilistar

Ghana, Ghanako Errepublika
ghanatar
ingeles
Akkra; akkratar

Ginea, Gineako Errepublika
ginear
frantses
Konakry; konakriar

Ginea Bissau, Ginea Bissauko Errepublika
ginear / gineabissautar
portuges
Bissau; bissautar

Grenada

grenadar

ingeles

Saint Georges; saintgeorgestar

Grezia, Heleniar Errepublika

greko, greziar

greko / greziera

Atenas; atenastar

Guatemala, Guatemalako Errepublika

guatemalar

gaztelania

Guatemalako Hiria; guatemalar

Guyana, Guyanako Errepublika Kooperatiboa

guyanar

ingeles

Georgetown; georgetowndar

Haiti, Haitiko Errepublika

haitiar

frantses, Haitiko kreolera

Port-au-Prince; portauprincetar

Hegoafrika, Hegoafrikako Errepublika

hegoafrikar

afrikaans, ingeles, ndebelera, pediera, sothoera, swaziera, tsongera, tswanera, vendera, xhoseera, zuluera

Pretoria (adm.); pretoriar

Bloemfontein (jud.) (5); bloemfonteindar

Lurmutur Hiria (leg.); lurmuturtar

(5) jud. = hiriburu judiziala

Herbehereak, Herbehereetako Erresuma

herbeheretar / nederlandar

nederlandera

Amsterdam; amsterdandar

Honduras, Hondurasko Errepublika

hondurastar

gaztelania

Tegucigalpa; tegucigalpar

Hungaria, Hungariako Errepublika

hungariar

hungariera

Budapest; budapestar

India, Indiako Errepublika

indiar

assamera, bengalera, gujaratera, hindi, ingeles, kannada, kaxmirera, konkanera, malabarera, manipurera, marathera, nepalera, oriya, punjabera, sanskritoa, sindhi, tamilera, telugu, urdu

New Delhi; newdelhiar

Indonesia, Indonesiako Errepublika

indonesiar

indonesiera

Jakarta; jakartar

Irak, Irakeko Errepublika

irakiar

arabiera, kurduera

Bagdad; bagdadar

Iran, Irango Errepublika Islamiarra

irandar

persiera

Teheran; teherandar

Irlanda / Eire

irlandar / eiretar

gaelera / gaeliko, ingeles

Dublin; dublindar

Islandia, Islandiako Errepublika

islandiar

islandiera

Reykjavik; reykjavikar

Israel, Israelgo Estatu

israeldar

arabiera, hebreera

Jerusalem; jerusalemдар

Italia, Italiako Errepublika

italiar

italiera; Hego Tirolean alemana eta Val d'Aostan frantsesa hizkuntza ofizialak

dira

Erroma; erromatar

Jamaika

jamaikar

ingeles

Kingston; kingstondar

Japonia

japoniar

japoniera

Tokio; tokiotar

Jordania, Jordaniako Haxemi Erresuma

jordaniar

arabiera

Amman; ammandar

Jugoslavia

jugoslaviar

serbiera: serbokroazierak estatu honetan jasotzen duen izen ofiziala

Belgrad; belgradar

Kamerun, Kamerungo Errepublika

kamerundar

frantses, ingeles

Jaunde; jaundetar

Kanada

kanadar

frantses, ingeles

Ottawa; ottawar

Kanputxea, Kanputxeako Erresuma

kanputxear

khmerera

Phnom Penh; phnompenhdar

Kazakhstan, Kazakhsatango Errepublika

kazakhstandar

kazakhera

Astana; astanar

Kenya, Kenyako Errepublika

kenyar

ingeles, swahili

Nairobi; nairobiar

Kirgizistan, Kirgiztar Errepublika

kirgizistandar

errusiera, kirgizera

Bishkek; bishkekar

Kiribati, Kiribatiko Errepublika

kiribatiar

ez dago hizkuntza ofizialik, baina 'de facto' ingelesa eta kiribatiera dira

Bairiki; bairikiar

Kolonbia, Kolonbiako Errepublika

kolonbiar

gaztelania

Bogota; bogotar

Komoreak, Komoreetako Islamiar Errepublika Federala

komoretar

arabiera, frantses, komoreera

Moroni; moroniar

Kongo, Kongoko Errepublika

kongoar

frantses, lingala, munukutuba

Brazzaville; brazzavilletar

Kongo, Kongoko Errepublika Demokratikoa (lehen Zaire)

kongoar

frantses, ingeles

Kinshasa; kinshasar

Korea, Koreako Errepublika (Hego Korea)

korear

koreera
Seul; seuldar

Korea, Koreako Herri Errepublikak Demokratikoa (Ipar Korea)

korear
koreera
Piongiang; piongiangdar

Kroazia, Kroaziako Errepublika

kroaziar
kroaziera: serbokroazierak estatu honetan duen izen ofiziala
Zagreb; zagrebar

Kuba, Kubako Errepublika

kubatar
gaztelania
Habana; habanar

Kuwait, Kuwaiteko Estatuak

kuwaitar
arabiera
Kuwait; kuwaitar

Laos, Laosko Herri Errepublikak Demokratikoa

laostar
laosera
Vientian; vientiandar

Lesotho, Lesothoko Erresuma

lesothoar
ingeles, sothoera
Maseru; maseruar

Letonia, Letoniako Errepublika

letoniar
letoniera
Riga; rigatar

Libano, Libanoko Errepublika

libanoar
arabiera
Beirut; beirutar

Liberia, Liberiako Errepublika

liberiar
ingeles
Monrovia; monroviar

Libia, Libiako Arabiar Herri Errepublika Sozialista

libiar
arabiera
Tripoli; tripoliar

Liechtestein, Liechtesteingo Printzerria

liechtesteindar
aleman
Vaduz; vaduztar

Lituania, Lituaniako Errepublika

lituaniar
lituaniera
Vilnius; vilniustar

Luxenburgoko, Luxenburgoko Dukerri Handia

luxenburgotar
ez dago hizkuntza ofizialik, baina alemana 'lingua franca' da, luxenburgera
nazionala eta frantsesa arazo ofizialetakoa
Luxenburgoko; luxenburgotar

Madagaskar, Madagaskarko Errepublika

madagaskartar
frantses, malgaxe
Antananarivo; antananarivoar

Malawi, Malawiko Errepublika

malawiar
txewera
Lilongwe (adm.); lilongwetar
blantyre (jud.); blantyreter
Zonba (leg.); zonbatar

Malaysia

malaysiar
malaysiera
Kuala Lumpur; kualalumpur

Maldivak, Maldivetako Errepublika

maldivar
maldivera
Male; maletar

Mali, Maliko Errepublika

maliar
frantses
Bamako; bamakoar

Malta, Maltako Errepublika

maltar
ingeles, maltera
Valleta; valletar

Maroko, Marokoko Erresuma

marokoar
arabiera
Rabat; rabatar

Marshall Uharteak, Marshall Uharteetako Errepublika

marshallar
ingeles, marshallera
Majuro; majuroar

Mauritania, Mauritaniako Errepublika Islamiarra

mauritaniar
arabiera, fula, soninkera, wolofera

Nuakchot; nuakchotar

Maurizio, Maurizioko Errepublika
mauriziar
ingeles
Port Louis; portlouistar

Mazedonia, Mazedoniako Errepublika
mazedoniar
mazedoniera
Skopje; skopjetar

Mexiko, Mexikoko Estatu Batuak
mexikar
gaztelania
Mexiko Hiria; mexikar

Mikronesia, Mikronesiako Estatu Federatuak
mikronesiar
ez dago hizkuntza ofizialik
Palikir; palikirtar

Moldavia, Moldaviako Errepublika
moldaviar
errumaniera
Chisinau; chisinauar

Monako, Monakoko Printzerria
monakoar
frantses
Monako; monakoar

Mongolia
mongoliar
mongoliera
Ulan Bator; ulanbatortar

Mozambique, Mozambiqueko Errepublika
mozambiketar
portuges
Maputo; maputoar

Namibia, Namibiako Errepublika
namibiar
ingeles
Windhoek; windhoektar

Nauru
nauruar
nauruera
Yaren; yarendar

Nepal, Nepalgo Erresuma
nepaldar
nepalera
Katmandu; katmandutar

Niger, Nigerko Errepublika
nigertar
frantses, fula, zarma
Niamei; niameiar

Nigeria, Nigeriako Errepublika Federala
nigeriar
hausa, igboera, ingeles, jorubera
Abuja; abujar

Nikaragua, Nikaraguako Errepublika
nikaraguar
gaztelania; miskitoera hizkuntza onartua da miskitoen lurralde autonomoan
Managua; managuar

Norvegia, Norvegiako Erresuma
norvegiar
norvegiera
Oslo; osloar

Oman, Omango Sultanerria
omandar
arabiera
Maskat; maskatar

Pakistan, Pakistango Islamiar Errepublika
pakistandar
urdu
Islamabad; islamabadar

Palau, Palauko Errepublika
palauar
ingeles, palauera
Koror; korortar

Panama, Panamako Errepublika
panamar
gaztelania
Panama Hiria; panamar

Papua Ginea Berria
gineaberriar
ingeles, motu, tok pisin
Port Moresby; portmoresbiar

Paraguai, Paraguaiko Errepublika
paraguaitar
gaztelania, guaraniera
Asuncion; asunciondar

Peru, Peruko Errepublika
perutar
aimara, gaztelania, kitxua
Lima; limatar

Polonia, Poloniako Errepublika
poloniar

poloniera
Varsovia; varsoviar

Portugal, Portugalgo Errepublika
portuges
portuges
Lisboa; lisboar

Puerto Rico, Puerto Ricoko Estatu Libre Elkartua
puertoricar
gaztelania
San Juan de Puerto Rico; sanjuandar

Qatar, Qatarko Estatua
qatartar
arabiera
Doha; dohatar

Ruanda, Ruandako Errepublika
ruandar
frantses, ingeles, kinyaruanda
Kigali; kigaliar

Saint Kitts eta Nevis, Saint Kitts eta Nevisko Federazioa
sankistar
ingeles
Basseterre; basseterretar

Saint Vincent eta Grenadinak
saintvincentar
ingeles
Kingstown; kingstowndar

Salomon Uharteak
salomondar
ingeles
Honiara; honiarar

Samoa, Samoako Estatu Burujabea
samoar
ingeles, samoera
Apia; apiar

San Marino, San Marinoko Errepublika
sanmarinoar
italiera
San Marino; sanmarinoar

Santa Luzia
santaluziar
ingeles
Castries; castriestar

Sao Tome eta Principe, Sao Tome eta Principeko Errepublika Demokratikoa
saotometar
portuges
Sao Tome; saotometar

Saudi Arabia, Saudi Arabiako Erresuma
saudiarabiar
arabiera
Riad; riadar

Senegal, Senegalgo Errepublika
senegaldar
frantses
Dakar; dakartar

Seychelleak, Seychelleetako Errepublika
seychelletar
frantses, ingeles, Seychelleetako kreolera
Victoria; victoriar

Sierra Leona, Sierra Leonako Errepublika
sierraleonar
ingeles
Freetown; freetowndar

Singapur, Singapurko Errepublika
singapurtar
ingeles, malaysiera, tamilera, txinera
Singapur; singapurtar

Siria, Siriako Arabiar Errepublika
siriar
arabiera
Damasko; damaskoar

Somalia
somaliar
arabiera, somaliera
Muqdisho; muqsdishoar

Sri Lanka, Sri Lankako Errepublika Sozialista Demokratikoa
srilankar
tamilera, sinhala
Kolonbo (adm.); kolonboar
Kotte (leg.); kottear

Sudan, Sudango Errepublika
sudandar
arabiera
Khartum; khartumdar

Suedia, Suediako Erresuma
suediar
suediera
Stockholm; stockholmdar

Suitza, Suitzar Konfederakundea
suitar
aleman, erretorromaniera, frantses, italiara
Berna; bernatar

Surinam, Surinamgo Errepublika
surinamdar
nederlandera
Paramaribo; paramariboar

Swazilandia, Swazilandiako Erresuma
swazilandi
ingeles, swaziera
Mbabane (adm.); mbabanetar
Lobamba (leg.); lobambar

Tadjikistan, Tadjikistango Errepublika
tadjikistandar
tadjikera
Dushanbe; dushanbetar

Taiwan, Txinako Errepublika
taiwandar
txinera
Taipei; taipeitar

Tanzania, Tanzaniako Errepublika Batua
tanzaniar
ingeles, swahili
Dar es Salaam / Dodoma; daressalaamdar / dodomar

Thailandia, Thaiandiako Errepublika
thailandiar
thailandiera
Bangkok; bangkokar

Togo, Togoko Errepublika
togoar
frantses
Lome; lometar

Tonga, Tongako Erresuma
tongatar
ingeles, tongera
Nukualofa; nukualofar

Trinidad eta Tobago, Trinidad eta Tobagoko Errepublika
trinitatear
ingeles
Port-of-Spain; portofspaindar

Tunisia, Tunisiako Errepublika
tunisiar
arabiera
Tunis; tunistar

Turkia, Turkiako Errepublika
turkiarra
turkiera
Ankara; ankarar

Turkmenistan, Turkmenistango Errepublika

turkmenistandar
turkmeniera
Ashgabat; ashgabatar

Tuvalu
tuvalutar
ez dago hizkuntza ofizialik
Fongafale; fongafaletar

Txad, Txadeko Errepublika
txadar
arabiera, frantses
N'Djamena; n'djamenar

Txekia, Txekiar Errepublika
txekiar
txekiera
Praga; pragatar

Txile, Txileko Errepublika
txiletar
gaztelania
Santiago; santiagotar

Txina, Txinako Herri Errepublika
txinatar
txinera
Pekin; pekindar

Uganda, Ugandako Errepublika
ugandar
ingeles, swahili
Kampala; kampalar

Ukraina
ukrainar
ukrainera
Kiev; kievtar

Uruguai, Uruguaiako Ekialdeko Errepublika
uruguaitar
gaztelania
Montevideo; montevideoar

Uzbekistan, Uzbekistango Errepublika
uzbekistandar
uzbekera
Tashkent; tashkentar

Vanuatu, Vanuatuko Errepublika
vanuatar
bislama, frantses, ingeles
Vila; vilatar

Vatikanoa, Vatikanoko Hiriko Estua
vatikanoar
latin

Vatikano Hiria; vatikanoar

Venezuela, Venezuelako Errepublika

venezuelar
gaztelania
Caracas; caracastar

Vietnam, Vietnamgo Errepublika Sozialista

vietnamdar
vietnamera
Hanoi; hanoitar

Yemen, Yemengo Errepublika

yemendar
arabiera
Sana; sanatar

Zambia, Zambiako Errepublika

zambar
ingeles
Lusaka; lusakar

Zeelanda Berria

zeelandaberritar
ingeles, maoriera
Wellington; wellingtondar

Zimbawe, Zimbaweko Errepublika

zimbawetar
ingeles
Harare; hararetar

Zipre, Zipreko Errepublika

zipretar
greko, turkiera
Nikosia; nikosiar

Oharrak:

- 1) Izen laburtua (Venezuela) eta ofiziala (Venezuelako Errepublika) ematen dira.
- 2) Batzuetan bi aukera uzten dira: Irlanda eta Eire, nahi dena erabil dadin.
- 3) Luxenburgo-ren kasuan Luxemburg ere onartzen da (luxemburgar). Gauza bera proposatzen da Friburgo (Suitzakoa), Hanburgo, Edinburgo, Estrasburgo eta Salzburgo hiriekin. Horietan guztietan, jatorrizko grafiak ere onartzen dira: Fribourg, Hamburg, Edinburgh, Strasbourg eta Salzbouurg.
- 4) Garrantzi handikoak diren beste izen batzuk: Estatu Burujabeen Batasuna, Holanda (holandar, holandes), Ingalaterra (ingeles), Serbia (serbiar), Ulster (ulstertar). Halaber, Pekin-ekin batera Beijin (beijindar) ere erabil daiteke; Haga (gaztelaniaz La Haya eta frantsesez La Haye).
- 5) Kultura kutsuaren aldetik duten garrantziagatik, beste aukera hauek ere har daitezke egoera berezietan: Azerbaijan (azeriar); Finlandia (suomitar); Frantzia (galiar); Georgia (kartveliar); Grezia (heleniar); Hungaria (magyar); Israel (judu); Japonia (nipondar); Kanbodia (kanbodiatar); Mexiko (azteka); Mongolia (mongol); Portugal (lusitaniar); Uzbekistan (uzbeko)

KONTINENTEAK, GEOGRAFIA IZEN NAGUSI BATZUK ETA HERRITARREN IZENAK

Europa:

Ipar Europa
Hego Europa
Ekialdeko Europa
Mendebaldeko Europa
Erdialdeko Europa

Asia:

Asia Txikia
Eurasia

Afrika

Amerika (1):

Ipar Amerika
Hego Amerika
Erdialdeko Amerika

Ozeania:

Antartika (baina adjektiboa denean "Antartiko": "Ozeano Antartikoa". Bide beretik "Ozeano Artikoa").

Ekialde Hurbila

Ekialde Urruna

europar

asiar

eurasiar

afrikar

amerikar (2)

ozeaniar

(1) Geografia zentzu hertsian kontinenteari Amerika deitu arren, horrek ez du eragozten, hizkuntza mintzatu eta idatzian pluraleko formak ere erabiltzea (Ameriketara joan nintzen, Ameriketatik etorri da...) inguruko erdaretan egin ohi den bezala: Hacer las Américas, Irse a las Américas, Aller aux Amériques, il vient des Amériques...

(2) Amerikano hitza ere bada, noski, eta aspaldian Europatik Ipar Ameriketara bizimodu hobe baten bila joandakoa aipatzeko erabiltzen da: osaba amerikanoa, euskaldun amerikanoak... Ameriketara, oro har, joandakoari indiano esan ohi zaio.